

MANIFEST EN FAVOR DE LA CULTURA

Hui, 9 d'Octubre de 2014, els valencians i valencianes ens retrobem, una vegada més, per commemorar una cita històrica, que —des de fa 776 anys— ha marcat, amb intensitat, la nostra realitat passada, present i futura. Per això celebrem, tots units a les places i carrers, de forma popular, festiva i també —no cal oblidar-ho— reivindicativa, la nostra identitat col·lectiva i els trets que ens distingeixen com a poble, com a col·lectivitat humana diversa i plural. I ho sentim, vertaderament, amb orgull i dignitat. Volem celebrar doncs —molt especialment hui, Dia del País— la nostra cultura pròpia i singular, però sempre inserida també en el panorama universal i projectada, sobretot, cap al futur, des de la tradició viscuda i amb la consciència popular d'alcoians, ben consolidada.

Sabem, amigues i amics, que cada cultura és una tessella important del mosaic conjunt, que conforma el patrimoni comú de tota la humanitat, per tal com forma part de la dignitat personal dels ciutadans i ciutadanes, com a factor decisiu del seu desenvolupament humà i intel·lectual. També cal que tinguem clar que la cultura és un element fonamental per a la consolidació social, que és motor de progrés i convivència i és força d'intercanvi i comunicació, en la nostra societat del coneixement.

Per això, podem dir, amb convicció, que sense cultura no hi ha llibertat; que sense cultura no hi ha progrés i que sense cultura no hi ha tampoc futur. Cultura i política haurien d'anar de la mà, conformant amb estratègia, intensitat i coherència les dues cares de la mateixa moneda. Però no sempre ha estat així i caldrà ficar remei a la qüestió. Qualsevol país desenvolupat ha de facilitar l'accés de la ciutadania a la vida cultural i estimular la participació dels seus ciutadans en les iniciatives i projectes culturals. En aquest sentit, són evidentment necessàries i imprescindibles les polítiques de promoció cultural, per a construir una societat més igualitària i més justa, que integre, de fet, a tots: infants, adults i gent gran, col·lectius més desfavorits i segments més benestants, en benefici sempre d'una societat millor, més sòlida, més exigent i, per tant, també crítica i compromesa contra tot tipus de corrupció.

Els governs —és cert— tenen el deure indeclinable d’habilitar els recursos públics a favor del progrés cultural. La cultura, però, no és només entreteniment i espectacle, ha de poder i saber transcendir i erigir-se, de manera resolutiva, en instrument bàsic, per a millorar la vida de totes i cadascuna de les persones que integren la nostra societat. Però de totes! Perquè si es menysprea la cultura, s’imposarà la barbàrie i si s’apaivaga la vida cultural, tindrem decadència. En realitat, ho sabem per experiència pròpia: si es destrueix la cultura, la societat recula.

Tot això, què estem dient —amb convicció i en l’emotivitat del moment— no és tan sols una formulació de meres possibilitats. No pot reduir-se això. Estem clarament formulant un teorema fonamental de la vida social, respecte a les no sempre fàcils relacions entre cultura i política, que, malauradament, hem pogut comprovar com es compleix en moments difícils, rodejats de crisi, retalls i restriccions, però també d’esforços i supervivències, d’esperances, projectes i il·lusions de cara al futur... Sempre en la mesura, amigues i amics, que siguem conscients que la cultura millora l’educació, impulsa la ciència, estimula el coneixement, aviva la investigació i esperona la recerca i la creativitat. I d’això els alcoians i alcoianes en sabem força, com ho hem demostrat eficaçment, al llarg de la nostra història.

Ara bé, la política cultural no és, sense més, la cultura, *tout court*. Al contrari, és l’existència de la cultura el que possibilita i crea, en conseqüència, polítiques culturals. Tal proximitat i simetria d’entrecreuaments conceptuals són els que han de fer-nos entendre una doble necessitat: si la participació en la cultura ha de ser lliure i plural, també l’accés a les polítiques culturals ho hauria de ser, amb idèntica justificació i afany, sense exclusions. Eixe diàleg de doble nivell —entre cultura i política cultural— no pot, doncs, relegar-se operativament mai, ni caure en l’oblit.

Tan sols amb eixa condició participativa i de foment efectiu de la creació —de les arts plàstiques, del teatre, de la música, de la literatura, del cinema, de la dansa, la fotografia i tantes altres manifestacions, tan nostrades, sense mai oblidar tampoc el tema essencial de la llengua—, pot entendre’s que les polítiques culturals tinguen, com a objectiu bàsic, la generació de recursos sostenibles, decantats cap a la producció i la difusió de la cultura. La cultura rema, per tant —per a poder-se realitzar com cal i en

plena llibertat—, entre dos poderosos corrents, la força dels quals necessita, amb simultaneïtat, utilitzar i controlar. És a dir, actua, creix i sobreviu entre l'economia i la política i ha d'assegurar-se sempre el manteniment expeditiu i bàsic, si cal, d'una efectiva eixida d'urgència —entre els dos dominis citats— cap a la via de la irrenunciable llibertat d'expressió. També ho hem viscut i en sabem...

En eixa confiança i en eixe desig, parlem hui i estem ací, amb tots vosaltres, en aquesta festa del 9 d'Octubre tan testimonial: per a saber-nos cada volta més lliures i amb un clar compromís amb el futur, tot exigint, una societat més justa i integrada, més culta i identitària. El que també vol dir, com és lògic, més reivindicativa en el trencament de les excessives desigualtats i amb l'ampliació indefugible d'una major cohesió social, gràcies a l'exercici de la responsabilitat i del treball, quotidianament ficats a prova.

De fet —amigues i amics d'Alcoi—, necessitem homes i dones formades, persones solidàries, cultes, responsables i innovadores, amb la capacitat de somniar i lluitar, tot creient que la història i la memòria compartida són irrenunciables, també, per a la construcció d'un món i d'una vida millor. Un poble amb una sòlida cultura sempre és i serà molt més difícil de manipular i reaccionarà amb força en front de possibles corrupcions i injustícies.

No voldria finalitzar este parlament meu —tan reflexiu com carregat d'emotivitat— sense traure a col·lació, a més a més, un dictum que sempre he considerat bàsic i que utilitze sovint. Potser hui és ara més necessari que mai: **Nulla política et nulla aeconomia sine ethica.**

Alcoi, 9 d'Octubre 2014.

Prof. Romà de la Calle

President de la Reial
Acadèmia de Belles Arts de
Sant Carles, Catedràtic de
la Universitat de València i
membre d'AVCA.